

POSTANOWIENIE

Dnia 1 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania E. H. S.
przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W.
o wysokość świadczeń służb mundurowych,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 1 marca 2022 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 19 listopada 2020 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od Dyrektora Zakładu Emerytalno - Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. na rzecz E. H. S. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 19 listopada 2020 r. oddalił apelację Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. (dalej jako organ emerytalny) od wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 22 listopada 2019 r., którym zmieniono zaskarżone przez ubezpieczonego E. H. S. decyzje i zobowiązano organ emerytalny do przeliczenia emerytury ubezpieczonego z pominięciem art. 15c ust. 1, 2 i 3 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa

Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 723 ze zm.; dalej ustawa zaopatrzeniowa) oraz do przeliczenia renty inwalidzkiej z pominięciem art. 22a ust. 1, 2 i 3 tej ustawy oraz zasądzono od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny przypomniał, że istotą postępowania w sprawie były odwołania ubezpieczonego od obu decyzji organu emerytalnego dotyczących zmniejszenia jego świadczeń z uwagi na przyjęcie przez organ pełnienia przez niego w okresie od dnia 1 kwietnia 1985 r. do dnia 31 lipca 1990 r. służby na rzecz totalitarnego państwa, a zmiana tych decyzji w sposób oczywisty zmierzała do zobowiązania organu emerytalnego do wyliczenia tych świadczeń bez przyjmowania okresów pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa, czyli bez zmniejszenia świadczeń na mocy ustawy zaopatrzeniowej. Ubezpieczony pełnił służbę w milicji (policji) od dnia 1 grudnia 1977 r. do dnia 15 stycznia 1999 r., a materiał dowodowy nie pozwalał na zakwalifikowanie jego służby w relatywnie krótkim czasie (po dniu 1 kwietnia 1985 r.) jako służby na rzecz państwa totalitarnego. Wiarygodne są zeznania ubezpieczonego konfrontowane z jego aktami osobowymi, że rozpoczął pracę w wydziale ruchu drogowego w 1977 r., a w komórce SB znalazł się w związku z ukończeniem studiów. Przy czym o pracę w tej komórce nie ubiegał się, a następnie od 1990 r. ponownie wrócił do wydziału ruchu drogowego, w którym pełnił służbę aż do końca służby w Policji. W konkluzji Sąd Apelacyjny uznał, że w okresie objętym informacją IPN ubezpieczony nie pełnił służby na rzecz państwa totalitarnego.

Organ emerytalny w całości zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną, zarzucając naruszenie prawa procesowego, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie: 1) art. 232 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c., polegające na nieustaleniu przez Sąd pierwszej instancji zakresu działań formacji, w której służył ubezpieczony, pomimo wskazania w treści uzasadnienia, że niekiedy samo zajmowane stanowisko i komórka, w której służyła dana osoba może być

wystarczające do uznania jej służby za mającą cechy służby na rzecz totalitarnego państwa; 2) art. 244 k.p.c. w związku z art. 252 k.p.c., polegające na zakwestionowaniu przez Sąd pierwszej instancji treści informacji IPN, pomimo braku udowodnienia przez ubezpieczonego okoliczności przeciwnych i w rezultacie przełamanie mocy dowodowej dokumentu urzędowego oraz pomimo braku podstaw ku temu w sytuacji, gdy w toku postępowania dowodowego ustalono, że ubezpieczony służył w odpowiedniku terenowym Departamentu V Służby Bezpieczeństwa, który w ocenie Instytutu Pamięci Narodowej realizował zadania Służby Bezpieczeństwa, polegające m.in. na zwalczaniu środowisk opozycyjnych w zakładach pracy; 3) art. 385 k.p.c. w związku z art. 386 § 4 k.p.c. oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. i art. 8a ustawy zaopatrzeniowej, przez oddalenie apelacji organu emerytalnego, podczas gdy zasługiwała ona na uwzględnienie z uwagi na błędne oparcie rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji na brzmieniu art. 8a ustawy zaopatrzeniowej w sytuacji, gdy kompetencje wynikające z tego artykułu przypisane zostały ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, a w związku z tym rozstrzygnięcia wydane na jego podstawie podlegają kontroli sądów administracyjnych, co wyłącza możliwość orzekania w oparciu o ten przepis przez sąd powszechny rozpoznający sprawę z zakresu emerytur i rent; 4) art. 385 k.p.c. w związku z art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., przez niezasadne oddalenie apelacji w sytuacji nierozstrzygnięcia przez Sąd pierwszej instancji o istocie sprawy, a w konsekwencji brak jednoznacznego wskazania w jaki sposób - w związku z uchyleniem również art. 15b ustawy zaopatrzeniowej – organ winien ustalić świadczenie; 5) art. 176 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 386 § 4 k.p.c., przez jego niezastosowanie i pozbawienie organu emerytalnego prawa do dwuinstancyjnego postępowania sądowego przez oddalenie apelacji, mimo uznania za zasadny zarzut naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 8a ustawy zaopatrzeniowej, brak precyzyjnego wskazania zadań formacji, w której służył ubezpieczony, nieprecyzyjność orzeczenia Sądu pierwszej instancji w kontekście uchylenia art. 15b ustawy zaopatrzeniowej.

Skarżący podniósł również zarzut naruszenia prawa materialnego, to jest: 1) art. 13b ust. 1 pkt 5 lit. c *tiret* szósty oraz lit. e *tiret* siódmy, przez jego niezastosowanie i uznanie wbrew przepisom ustawy zaopatrzeniowej, że sam fakt

służby na rzecz formacji wyszczególnionej w tym przepisie nie jest wystarczający dla zastosowania regulacji przewidzianych w art. 15c ust. 1, 2, 3 oraz art. 22a ust. 1, 2, 3 ustawy zaopatrzeniowej, co w rezultacie spowodowało dokonanie przez Sąd drugiej instancji nieuprawnionej modyfikacji pojęcia służby na rzecz państwa totalitarnego, jakoby ubezpieczonemu należało udowodnić dodatkowo popełnienie czynów naruszających podstawowe prawa i wolności obywatelskie, co nie znajduje żadnych podstaw prawnych i stanowi o kreowaniu prawa przez sąd ubezpieczeń społecznych, co więcej przyjęcie indywidualnej odpowiedzialności ubezpieczonych jest bezzasadne mając na uwadze stwierdzony przez IPN fakt niszczenia dokumentacji osobowej oraz sposób działania ówczesnego aparatu bezpieczeństwa; 2) art. 13a ust. 1 i 5 w związku z art. 15c ust. 4 i art. 22a ust. 4 ustawy zaopatrzeniowej w związku z § 14 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 października 2004 r. w sprawie trybu postępowania i właściwości organu w zakresie zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu i Państwowej Straży Pożarnej oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 1148 ze zm.), przez niezastosowanie tych przepisów i uznanie, że organ emerytalny winien był udowodnić, że ubezpieczony wykonywał zadania polegające na naruszaniu podstawowych praw i wolności człowieka, podczas gdy po pierwsze, powyższe zgodnie z literalnym brzmieniem przepisów ustawy zaopatrzeniowej nie stanowi przesłanki weryfikacji świadczeń emerytalnych lub rentowych, po drugie, w toku postępowania ustalono, że ubezpieczony pełnił służbę w formacji wypełniającej zadania Służby Bezpieczeństwa, której zasadnicza działalność nakierowana była na naruszanie praw człowieka i obywatela, w celu utrzymania systemu komunistycznego w Polsce, po trzecie, w ocenie IPN pion V Służby Bezpieczeństwa, w której służył ubezpieczony mógł realizować takie zadania jak zwalczanie środowisk opozycyjnych w zakładach pracy oraz pozyskiwanie tajnych współpracowników i osobowych źródeł informacji w tych środowiskach; 3) art. 178 Konstytucji RP w związku z art. 7 i art. 8 Konstytucji RP oraz art. 15c i art. 22a ustawy zaopatrzeniowej, polegające na przyjęciu przez Sąd drugiej instancji stanowiska, że sąd powszechny rozpoznający odwołanie może nie zastosować

przepisu prawa, na podstawie którego wydano zaskarżoną decyzję uznając go za niekonstytucyjny; 4) art. 188 Konstytucji RP w związku z art. 15 c oraz art. 22a ustawy zaopatrzeniowej, polegające na wydaniu rozstrzygnięcia o niekonstytucyjności art. 15c oraz art. 22a ustawy zaopatrzeniowej w „zastępstwie” Trybunału Konstytucyjnego, pomimo jednoznacznego przydzielenia kompetencji w zakresie oceny ustaw, umów międzynarodowych z Konstytucją RP, przez ustawę zasadniczą wyłącznie Trybunałowi Konstytucyjnemu; 5) art. 188 Konstytucji RP w związku art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz art. 15c i art. 22a ustawy zaopatrzeniowej przez uznanie, iż sąd powszechny rozpoznający odwołanie może nie zastosować przepisu prawa, na podstawie którego wydano zaskarżoną decyzję uznając go za niezgodny z Konwencją, mimo braku oceny w tym zakresie dokonanej przez uprawniony konstytucyjnie organ; 6) art. 4 i art. 6, Traktatu o Unii Europejskiej, przez bezpodstawne przyjęcie, iż ogólne zasady w tych przepisach sformułowane zakazują zmian warunków przyznawania oraz określania wysokości świadczeń z tytułu zaopatrzenia społecznego, a w związku z tym przepisy wydane w stosunku do funkcjonariuszy byłych służb bezpieczeństwa są niezgodne z normami z tych przepisów wynikającymi i nie powinny być stosowane przez sądy powszechne, pomimo odmiennej oceny tej kwestii zarówno przez TK, jak również ETPCz, na kanwie tzw. pierwszej ustawy dezubekizacyjnej (ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, Dz.U. z 2009 r. Nr 24, poz. 145).

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji i pozostawienie temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i orzeczenie co do istoty sprawy przez zmianę wyroku Sądu drugiej instancji w całości i oddalenie odwołań od zaskarżonych decyzji oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący stwierdził, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne sprowadzające się do odpowiedzi na pytania: 1) czy możliwe jest dokonanie zmiany definicji pojęcia ustawowego „służby na rzecz państwa totalitarnego” zawartej w art. 13b ustawy zaopatrzeniowej przez odwołanie się do kryteriów niewskazanych w treści tego przepisu; 2) czy mimo tego, że w ocenie historyków Instytutu Pamięci Narodowej Departament V Służby Bezpieczeństwa mógł realizować takie zadania jak ochrona operacyjna przemysłu oraz pozyskiwanie tajnych współpracowników i osobowych źródeł informacji w tych środowiskach, możliwym jest stwierdzenie, że formacja ta nie dopuszczała się łamania praw człowieka i obywatela oraz nie realizowała zadań wskazanych w preambule ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1388; dalej jako ustawa lustracyjna); 3) czy dopuszczalne jest zaprzeczenie prawdziwości dokumentu urzędowego w postaci informacji o przebiegu służby, w sytuacji gdy w toku postępowania nie została w sposób precyzyjny i jednoznaczny ustalony zakres zadań formacji, w której służył ubezpieczony; 4) czy istnieje uprawnienie sądów powszechnych do rozstrzygania w indywidualnych sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych o konstytucyjności przepisów w oparciu, o które wydawana została decyzja organu emerytalnego; 5) czy istnieje uprawnienie sądów powszechnych do stwierdzania, iż art. 15c ust. 1-3 oraz art. 22a ust. 1-3 ustawy zaopatrzeniowej naruszają konstytucyjne lub konwencyjne proporcje usprawiedliwionej weryfikacji dotychczasowej wysokości niesłusznie nabytych uprawnień emerytalnych przez funkcjonariuszy służb bezpieczeństwa państwa, mimo niestwierdzenia przez Trybunał Konstytucyjny w przewidzianym trybie niezgodności tych przepisów z Konstytucją RP oraz niewystąpieniem przez Sąd drugiej instancji z pytaniem prejudycjalnym do TSUE, w sytuacji gdy wykładnia prawa Unii Europejskiej, która poprzedza wykładnię przepisów prawa krajowego, należy do wyłącznej kompetencji TSUE, a w realiach przedmiotowej sprawy brak jest szczegółowej normy prawa Unii Europejskiej, z którą miałby być sprzeczny art. 15c lub art. 22a ustawy zaopatrzeniowej, tj. nie można wskazać normy prawa

Unii Europejskiej, która miałaby taki sam zakres zastosowania, jak wskazane przepisy ustawy zaopatrzeniowej.

W sprawie istnieje również potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości w orzecznictwie sądów, a to - art. 13a ust. 5, art. 13 b, art. 15 c ust. 1-3, art. 22a ust. 1-4 ustawy zaopatrzeniowej. Sąd Apelacyjny dokonał modyfikacji pojęcia „służby na rzecz państwa totalitarnego”, która w rozumieniu ustawy zaopatrzeniowej jest identyfikowalna z pełnieniem służby w formacji określonej w art. 13b ustawy zaopatrzeniowej. Rozstrzygnięcia wymaga czy możliwe jest dokonanie zmiany tej definicji przez sąd rozpoznający sprawę oraz czy prawidłowe jest uznanie przez Sąd Apelacyjny, że w rozpoznawanej sprawie należało wykazać, że ubezpieczony osobiście popełnił czyny polegające na naruszeniu podstawowych praw i wolności obywatelskich. W orzecznictwie występują rozbieżności co do możliwości dokonywania analizy służby ubezpieczonych pod kontem ich indywidualnych czynów mających na celu naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka i obywatela.

Skarżący powołał się również na to, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z uwagi na oddalenie apelacji, mimo uznania jego zarzutu o niezasadnym zastosowaniu art. 8a ustawy zaopatrzeniowej przez Sąd pierwszej instancji, co w konsekwencji uznać należałoby za nierozpoznanie istoty sprawy skutkujące - z uwagi na brzmienie art. 386 § 4 w związku z art. 176 Konstytucji RP - uchYLENIEM zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, czego Sąd drugiej instancji w tym wypadku nie uczynił.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną ubezpieczony wniósł o odmawę przyjęcia skargi do rozpoznania i zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na trzech spośród wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłankach, tj. występowaniu w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), potrzebie wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.).

Dla przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego konieczne jest przedstawienie problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Zagadnieniem prawnym jest bowiem zagadnienie, które wiąże się z określonymi przepisami prawa materialnego lub procesowego, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51; z dnia 10 stycznia 2012 r., I UK 305/11, LEX nr 1215784; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 10 września 2014 r.,

I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z dnia 14 kwietnia 2015 r., II PK 217/14, LEX nr 678073; z dnia 28 października 2015 r., I PK 17/15, LEX nr 2021940; z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999). Ponadto, istotnym zagadnieniem prawnym w rozmiennieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. W konsekwencji nie można uznać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeśli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii przedstawianej w skardze i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578; z dnia 10 kwietnia 2018 r., I CSK 733/17, LEX nr 2495968; z dnia 10 kwietnia 2018 r., II PK 143/17, LEX nr 2525398; z dnia 19 kwietnia 2018 r., I CSK 709/17, LEX nr 2486162; z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/18, LEX nr 2508114).

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na twierdzeniu o istnieniu potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 31/18, LEX nr 2508113; z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365). Powołanie się na tę przyczynę kasacyjną zakłada więc nie tylko wskazanie przepisu prawa i stwierdzenie, że - w ocenie skarżącego - wywołuje on wątpliwości. Konieczne jest również wykazanie, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, wyjaśnienie na czym one polegają, ich uzasadnienie, a także wskazanie rozbieżnych wariantów interpretacyjnych, z odwołaniem się do dotychczasowych poglądów orzecznictwa i dostępnego piśmiennictwa (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 571/17, LEX

nr 2497706), a w szczególności przytoczenie i poddanie analizie rozbieżnych orzeczeń sądów w celu wykazania, że rozbieżności te mają swoje źródło w różnej wykładni przepisu, bądź też przedstawienia argumentów wskazujących, że wykładnia przeprowadzona przez sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2018 r., III UK 123/17, LEX nr 2496319).

Odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga natomiast nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4 poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171). Jednak o tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2008 r., II PK 347/07, LEX nr 465860). Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tych wymagań odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo określeniem „rażącego”, „ewidentnego”, „kwalifikowanego” lub

„oczywistego”, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 5 lutego 2014 r., III PK 86/13, LEX nr 1644571; z dnia 20 sierpnia 2014 r., II CSK 77/14, LEX nr 1511117; z dnia 11 kwietnia 2018 r., III UK 98/17, LEX nr 2497587).

Skarżący nie zdołał wykazać występowania w sprawie powołanych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy w swym orzecznictwie zajął już stanowisko odnośnie do przedstawianych przez skarżącego wątpliwości, a nie zachodzą przesłanki uzasadniające jego zmianę. Kwestie podnoszone we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w ramach formułowanych przez skarżącego zagadnień prawnych i potrzeby wykładni przepisów zostały rozstrzygnięte przez Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 16 września 2020 r., III UZP 1/20 (OSNP 2021 nr 3, poz. 28). W uchwale tej Sąd Najwyższy przyjął, że sądu powszechnego nie wiąże informacja o przebiegu służby i w razie stosownego zarzutu przeciwko podstawie tej informacji, sąd będzie zobowiązany do rekonstrukcji jej przebiegu w konkretnym wypadku. Przedstawione przez ubezpieczonego kontryfikty muszą podlegać swobodnej ocenie, w szczególności w kontekście długości okresu pełnienia służby, jej historycznego umiejscowienia w okresie od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r., miejsca pełnienia służby, zajmowanego stanowiska czy stopnia służbowego. Przebieg procesu będzie oscylował wokół procesowych zasad dowodzenia i rozkładu ciężaru dowodów, z uwzględnieniem dowodów *prima facie*, domniemań faktycznych (wynikających chociażby z informacji o przebiegu służby) i prawnych oraz zasad ich obalania. Stąd też stwierdzenie pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa w okresie od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r. nie może być dokonane wyłącznie na podstawie informacji Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (kryterium formalnej przynależności do służb), lecz na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka służących reżimowi komunistycznemu. Do powyższej uchwały Sąd Najwyższy odwołał się również w postanowieniu z dnia 14 września 2021 r., III USK 259/21 (LEX nr 3228046).

W sprawie brak jest również „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej. Skarżący oczywistej zasadności skargi upatruje w tym, że Sąd Apelacyjny oddalił apelację, mimo uznania za zasadny zarzut naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 8a ustawy zaopatrzeniowej, co uznać należy za nierozpoznanie istoty sprawy skutkujące z uwagi na brzmienie art. 386 § 4 w związku z art. 176 Konstytucji RP uchYLENIEM zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji. Sąd Najwyższy między innymi w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 31 stycznia 2008 r. III CZP 49/07 (OSNC z 2008 r. Nr 6, poz. 55), zaprezentował pogląd, że obowiązująca obecnie na gruncie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego apelacja pełna uprawnia i zobowiązuje sąd drugiej instancji do merytorycznego rozpoznania sprawy w pełnym zakresie w granicach apelacji. Merytoryczny charakter postępowania apelacyjnego oznacza między innymi, że sąd drugiej instancji nie może poprzestać na ustosunkowaniu się do zarzutów skarżącego, lecz musi, niezależnie od ich treści, dokonać ponownie własnych ustaleń, a następnie poddać je ocenie pod kątem prawa materialnego. Sąd drugiej instancji posiada więc pełną swobodę jurysdykcyjną, ograniczoną jedynie granicami zaskarżenia. W konsekwencji może, a jeżeli je dostrzeże to powinien, naprawić wszystkie naruszenia prawa materialnego, w granicach apelacji. Sąd drugiej instancji rozpoznaje bowiem „sprawę”, a nie sam środek odwoławczy. W wypadku apelacji pełnej sąd odwoławczy oddala apelację zawsze wtedy, gdy zaskarżone orzeczenie odpowiada prawu, niezależnie od treści postawionych zarzutów, ich znaczenia i zasadności (por. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2009 r., IV CSK 513/08, LEX nr 610221).

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego stosownie do art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.